

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

C. 10. Circa actus iudiciales Religiosis interdictos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

CAPVT X.

Circa actus iudiciales Religiosus interdictos.

DVBIVM LXIV.

Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, potestne, esse iudex conservator?

256
Nonnulla
suppono

SUPPONO: Religiosum forensis & Ecclesiastici negotij iudicem esse non posse nisi licentia sui Praelati, & Monasterij vtilitate interueniente, *capit. Monachis, l. 2. ex Tarraconensi 16. quest. 1.* licentiam vero hanc concedere posse non solum Generalem Praelatum, & Provincialem, sed & localem, quia verè est superior, *Sanc. l. 6. decal. cap. 13. num. 8.* A superiori regala excipi Religiosos D. Francisci, quibus ob speciale institutum prohibita est qualibet in iure assistentia. *Clement. exini de paradiso, de verbor. significat.* His autem exceptis, posse Religiosos esse Episcoporum Vicarios ex Praelatorum licentia iuxta licentiam arbitros. In iudicis Assessores. Iudices delegatos Episcoporum: Pontificis autem solos Praelatos. Qui autem dicendum de iudice conservatore, qui à Pontifice designatur pro miserabilium personarum defensione, scilicet videlicet in n. papillio n. leu. n., de reprobatorum, ac Religiosorum? Nam Religiosus, qui in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, possit iudex conservator esse.

257

Minime potest, quia ita cauetur in *cap. ult. Non potest. de offic. delegati in 6.* Limitans textum in *cap. statutum.* In illo enim *cap. statutum* conservatores esse non posse nisi Episcopos, aut alios in superiores, vel Abbates, vel dignitates, vel personatus in ecclesiis Cathedralibus seu collegiatis obtinentes. Sic Barbofa *p. 3. de potest. Episc. allegat. 106. num. 8.* Miranda *manu. Praelator. tom. 1. quest. 47. a. 2.* Molina *tom. 6. de iust. d. 29. num. 3.* Mann. *tom. 1. 99. Regul. qu. 65. a. 2.*

258

Potest planè, licet in Cathedrali Ecclesia dignitatem non habet, quia si privilegia Societatis sua spectentur, quilibet superior Regularis in iudicem conservatorem, vti constat ex Bulla Gregor. X II edita anno 1573, sic *M. nuel tom. 1. 99. regul. quest. 65. a. 3.* Palao *tom. 3. de stat. vel g. d. 4. pun. 12 §. 1. num. 91.* Sanchez *l. 6. decal. c. 13. n. 79.*

259

Ego autem, quod quid sit de hoc privilegio societatis, & de *cap. fin. de offic. delegati.* Affirmo cum Palao, standum esse constitutioni Clement. VIII editae anno 1592, & Gregor. XV. editae anno 1621, quarum tenorem referit Barbofa *tom. 3. de potest. Episc. alleg. 106. num. 55.* quibus cauetur, nullum alium con-

servatorem eligi posse ex Regularibus, nisi qui qualitates habeat in *cap. statutum* praescriptas, designati que index sit in lyodo Provinciali, seu Diocelano Et ob hanc causam querente Archiepiscopo Turritano, an Regularis vnus conuentus, Monasterij, vel domus, aliquem Priorem, seu Guardianum, vel quemvis alium quavis dignitate Regulari fulgentem in suum Conservatorem eligeret, vel deputare possent: Sacra Congregatio Cardinalium respondit 6. Octobr. anno 1617. non posse. Sic Barbofa *n. 5.*

DVBIVM LXV.

Quando Religiosus propriam causam defendit, si peccatum non habeat, expense summe à Monasterio exhibenda?

REGULA certissima est, nullum Religiosum posse esse actorem, vel reum in iudicio in causis civilibus, quia cum omnia iura de prohibitione, iura, & actiones in Monasterium transmissa, si stulerit, non ipse, sed Monasterium petere, vel habere respondere debet. In causis vero criminalibus posse actionem intentare nisi de licentia superioris, quae censetur vel rem concessa superiore absente, & non relinquente procuratorem, quia Monachus sui iuris non est, sed Religionis, ac proinde non ipse, sed Religio iniuriam actionem intentare debet, *leg. sed si vnus, §. aut Prator ff. de iniuriis.* Aliquis exceptiones hanc Regula patitur, quibus Religiosus actor, & reus esse potest tam in civilibus, quam in criminalibus abique Praelati sui facultate, ex licentia tamen à iure concessa. Primum, si beneficium habeat saltem manuale, qui eo tempore liberam habet beneficij administrationem, ac sui iuris esse reputatur. Secundum, si ex licentia Praelati sit in studio litterarum, vel in alio negotio, agere, & conveniri potest pro contrahendis occasione studij, vel negotij celebratis, vel pro iniuria eo tempore accepta. Tertium, si superior sit absens, praesumatque Religiosus licentiam concessurum. Quarto, agere potest pro iuris sibi ex professione competentis conseruatione, quale est, ne iniuste ab Ordine expellatur, neve alimonia communia ei denegentur, &c. Quintum, si intentanda esset lis circa professionis valorem, poterit agere abique Abbatis licentia, cum aduersus illum pro iure libertatis in hac causa procedat. Sextum, poterit Abbatem ob delictum commissum accusare, si iudicauerit expedire, quia in ea accusacione vilitatem Monasterij gerit. Item autem, quod de accusacione dixi, dicendum est de denunciacione iudiciali, quia haec accusacionem imitatur secus de denunciacione fraterna, & Charitativa tendente ad solam fratris correctionem, quam quilibet Religiosus de quo conuenit alio agere potest iuxta Christi Domini praeceptum. *Mat 18 si te non audierit, dic Ecclesi. Ninar. comment. 2. de regul. num. 29.* & 65. Azor. *p. 1. l. 2. cap. 11. quest. 9. Sanchez 16.*

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
E. IV

Sect. II. de Relig. Stat. Nat. & c. Dub. 155

l.6. decal. cap. 12. num. 14. 15. 16. 18. 19. & 29. Quæritur verò, an Monasterium debeat expensas in præfatis casibus Religiosis suppeditare? debet quidem, si Religiosus peculium non habeat. Et quidem quando Abbatem, vel ex illius licentia alium fratrem accusat, quæ quidem accusatio in Monasterij cedit utilitatem ferè omnes Doctores affirmant, expensas à Monasterio esse ministrandas, quia eius negotium geritur. Quid verò quando Religiosus propriam causam defendit, & peculio caret.

261
Non sunt expensæ à Monasterio exhibendæ, quia si propriam, & non Monasterij causam agit, cur onus expensarum exhibendi Monasterium habeat? Sic nonnulli Doctores, quorum mentem Palao 1. 3. d. 4. de relig. fruct. 1. part. 1. 2. §. 2. num. 6. indicat esse probabilem.

262
Exhibendæ à Monasterio sunt, ne Religiosus indefensus maneat, quia eius defensio saltem indirectè in Monasterij cedit utilitatem, ne Religiosum coactum habeat, neque eius iura læsa & irreparata. Certè inutilis esset facultas le defendendi, si media, quibus le Religiosus potest defendere, ei non suppeditantur. Ita Glof. ad cap. ex parte, de accusat. sine. Ioan. Andr. ibi. Abbas n. 9. Felin. n. 4. & alij.

263
Hoc verius esse reor supponens Religiosum non habere peculium. Si enim habeat, æquum non est, à Monasterio litis expensas petere, cum propriam gerit causam, quia eo sine peculium conceditur, ut Religiosus ex eo sibi necessaria ad casus occurrentes provideat, & Monasterij bonis parcat. Suar. de aliment. lit. 1. quæst. 12. 1. Abbas ad cap. Ex parte numero mono. Felin. numero quart. Sanchez l. 6. decal. cap. 12. num. 21.

DVBIVM LXVI.

Licitumne est, Religiosis, in una vel altera causa advocare, vel procurare in iudicio?

264
Officium advocati, vel procuratoris tam in iudicio seculari, quam ecclesiastico prohibetur Religiosis. Et, constat ex cap. Monachi, d. fr. 2. 16. quæst. 1. & ex c. ex parte, de postulando, & Clement. Religiosus, de Procuratorib. Accedente autem prælati licentia, & Monasterij utilitate id potest præstare Religiosus quilibet, dum modo ex Familia minorum non sit. Notanter dixi, in iudicio. Nam esse Advocatum vel Procuratorem extra prohibetur non est, quia cap. Monachi, & cap. ex parte de advocacione, ac procuracione in iudicio expresse loquantur. Quæritur autem, an hæc prohibitio adeo sit stricta, ut neque in una, vel altera causa liceat Religiosis advocare, vel procurare in iudicio? & eadem quæstio procedit de iudicis officio.

265
Licitum est eis, quia suscipiens unam, vel alteram causam defendendam, non est absolute Advocatus, & Procurator: nec in rigore

Advocati, vel Procuratoris gerit officium. Nam officium hoc, ut constat ex communi modo loquendi, vltum continuatum, advocati di, ac procurandi exposulat. At textus in cap. Monachi, & cap. ex parte, & Clement. 2. prohibent eam Advocacionem, ac procuracionem, quæ vetè Advocatum, & procuratorem constituit, & ratione cuius dici potest eam exercens, officium Advocati, ac procuratoris habere. Ergò susceptio unius, vel alterius cause breviter expediendæ non est prohibita. Sic Angel. v. Advocatus, num. 9. Sayr. in Claus. l. 12. cap. 22. num. 5. Navar. comment. 2. de regular. num. 66. Salcedo pract. 99. cap. 57. & 63. & alij.

Eis non est licitum, quia in cap. Monachi & in cap. 2. de postulando dicitur, ne vllus monachus forensis vel Ecclesiastici negotij susceptor, vel executor existat, nisi quod Monasterij exposcit utilitas, & abbas imperet suscipiendum. Ita Sylvest. v. Advocatus, qu. 7. Decus 6. 2. n. 74. de iudicis. Sanchez l. 6. decal. cap. 13. num. 3.

Vetorem hanc patrem esse iudico. Nam iuxta præfatos textus applicanda est Clement. Religiosus, dicens: non potest sine sui superioris licentia Procuratoris officium suscipere, id est, non potest officium suscipere cuiuslibet cause procurandæ. Singularis enim cause susceptio & procuratio inibi prohibetur.

DVBIVM LXVII.

Si Religiosus constituatur simplex nuncius, ad constituendum Procuratorem: indigetne ad hoc superioris licentia?

268
Certum est, non solum Religioso esse prohibetur procuratoris munus suscipere absque superioris licentia: sed etiam procuratorem constituere, seu substituere. Clement. Religiosus, de Procuratorib. ita non potest alium procuratorem constituere, seu substituere, etiam si per constituentem hoc sibi expresse fuerit commissum, quia prohibita Religioso procuracione, æquum erat prohiberi facultatem procurandi, alteri communicari. Quæstio autem suboritur. An si Religiosus constituatur simplex nuncius ad constituendum Procuratorem, ad hoc superioris licentia indigeat.

Indiget quidem, quia præfata Clement. indistinctè loquitur de constitutione procuratoris: & quia Religiosus non habet velle, aut nolle. Sic Sanchez l. 6. decal. c. 13. n. 14. Abbas ad Clement. Religiosus, sine.

270
Non indiget, quia eo casu Religiosus non constituit Procuratorem, sed solum nominat personam ab alio in procuratorem constituendam. At Clement. de vera constitutione, ac substitutione loquitur: ergò hanc nominationem minimè comprehendit: ita Bartolo leg. prima §. siem acquirimus, numer. vlt. ff. de acquir. possess. Palao teno revertio d. 4.

d. quart. de statu relig. punct. 12. §. tercio numero septimo.

271
Verius hoc mihi.
Verius hoc mihi. Neque enim obstat, Religiosum velle, ac nolle non habere. Id enim solummodo probat, eam nominationem à Religioso illius superiore prohiberi posse, eo quod non habeat velle, aut nolle independentem: at non probat, ad omnem voluntatem licentiam superioris prærequiri.

DVBIVM LXVIII.

An Religiosus possit permittere se instrumentalem testem scribi in aliquo instrumento, nisi habita prius à superiore facultate?

272
Certa respo.
Certum est, Religiosum indigere superioris licentia, ad præstandum testimonium coram iudice non suo, quia non debet subditus alieno superiori se sine proprii consensu submittere. Sanchez plures referens, l. 6. decal. cap. 13. num. 103. Layman l. 4. tra. 5. cap. 11. num. 3. Queritur vero, an Religiosus sine superioris licentia possit permittere, se testem scribi in aliquo instrumento, vel testimonium instrumentalem assignari.

273
Non potest.
Non potest permittere se testem instrumentalem scribi, quia non est sui iuris, nec velle, ac nolle habet. Nec decet, Religiosum statum, secularibus negotiis implicari. Idem Eugenius II. cap. fin. 14. quest. 2. dixit: *quamquam sacerdotum testimonium creditibus habeatur, tamen ipsi in secularibus negotiis pro testimoniis, aut conficiendis instrumentis non rogentur, quia eos in talibus rebus esse non convenit.* Sic Facinus. tr. de testi. quest. 61. num. 130. Layman l. quart. tr. de. quint. capit. 11. num. 3. Excipit tamen nisi causa pia, vel conventus in ipso instrumento, in quo Religiosus est testis, instruerentur. Faber, Mascard. Angel. à Palao citati.

274
Potest, plene.
Potest equidem sine licentia testem instrumentalem gerere tam in testamento, quam in qualibet alia scriptura, quia nullibi Religiosus interdicitur instrumentarios esse testes. Nam caput. *quamquam*, de instrumento iudiciali loquitur, ut expendenti constabit: adde, hunc textum non prohibere Religiosis, si rogati sint, testimonium ferre, sed iudicibus interdicit, ne pro testimonio ferendo eos rogent, si aliunde veritas valeat agnosci. Ita notavit Sanchez de Franciscanis l. sex. decal. capit. 13. numero 101. & de Iuribus, numero 106. Palao tomo 3. d. quart. de statu relig. punct. 12. §. 3. num. 11.

275
Hoc verius esse credo.
Crediderim, hoc verius esse. Nec enim vel ex generali obligatione, qua Religiosi tenentur à secularibus abstinere negotiis, inferunt, non posse in vno, vel alio instrumento testes fieri, aliqua rationabili causa intercedente, sed solum inferunt, ne passim in qualibet scriptura testis assistant: neque in aliqua testi nonum præsent, quin honesto sine ducantur. Extensio doctrinam ad Religiosos Minores, & Societas nostræ, quibus suæ

constitutionis regulæ huiusmodi testimonium præstare iurimè interdicitur.

DVBIVM LXIX.

Officium iudicis à Religioso susceptum, ab ipsoque exercitum absque Prælati sui licentia, nullum est?

276
Nullum est, quia seruo (ex. gr.) Religiosus comparatur, cuius arbitrium, ac iudicium nullum est. Sic Glos. loquens de est. offic. arbitri leg. Padius 7. §. in seruum. ff. de arbitris. Sanchez l. 6. decal. c. 15. n. 69. & 97. Laym. l. 4. ar. 5. c. 1. n. 6.

277
Non est nullum, quia etiam Religiosus filiofamilias comparatur, cuius iudicium est validum, quamvis patris consensus non accesserit. Alias si ex comparatione ad seruum inferendum esset, officium iudicis à Religioso exercitum nullus esse valoris: dicendum esset, neque ex Prælati licentia validum foret: siquidem seruus et à ex licentia domini iudex esse non potest. Ita Fulvi. Pantan. confis. 162. num. 72. Palao t. 3. d. 4. de statu relig. punct. 12. §. 4. num. 2.

278
Fateor, inefficax esse primæ sententiæ argumentum, quia ex serui iudicio irritato, non debet inferri Religiosi iudicium annullari, cum sit ratio omnino diuersa. Serui namque iudicium annullatur, non quia seruus domino est subiectus, sed quia vilis est. Quare censuerim Religiosi iudicium validum quidem esse, dum à Prælato eius non irritatur: posse autem Prælatum illud irritare, ac annullare ob dominum & potestatem, quam in eius obtinet voluntatem.

DVBIVM LXX.

An Aduocati, & Procuratoris munus exerceat valide Religiosus sine Prælati facultate?

279
Certum est.
Certum mihi, actoris munus inualidè à Religioso præstari, si sine prælati licentia in iud. obeat in omnibus illis causis, in quibus vidimus supra licentiam requiri, quia Religiosus caret fundamento iudicij, cum nihil habeat proprium, omniaque sua iura, & actiones Religionis sint: ac proinde independentes à Religione inualidè petit, vel ab eo petitur. Et ex hoc capite verum est seruo, ac filiofamilias comparari, qui nec agere, nec conueniri in iudicio possunt, leg. l. nulla, leg. vi. ff. de iudicij, leg. seruus, C. eodem tit. De officio autem Aduocati, & Procuratoris requirero, an Religiosus ea validè sine superioris facultate exerceat.

280
Non exercet validè, quia non censetur legitima persona, ut in iudicio proprio nomine, vel alieno assistat: sicuti seruus, cui in hac parte comparandus videtur. Et quia Clement. Religiosus loquens de Procuratoris officio Religiosis

ESCOBA
Theol. Mor.
Tom. V. VI. VII.
E. IV

Religiosis interdictio, utitur verbo, non potest, quod inducit necesse est, ut actum contra gestum reddat omnino nullum. Sic Glof. Regula, non potest de regul. iur. in 6. Tiraquel. post leg. com. ubi glof. 4. num. 1. Couar. cap. Tria, ac refiam. numer. 1. Gouier. leg. Nemo potest, n. m. 147 ff. de legat. 2. Abbas cap. in nostris, de procurat. numer. 9. De eius cap. de iudic. numer. 78 Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. num. 2. & alij.

281
Vnde exercet, dum à superiore non irritatur, vel à parte contraria non excipitur, quia Religiosus iure naturali, gentium, us profane impoſita, non est ad hæc munera inſtitutus, cum non agat in proprio, sed alieno: nec propria iura, sed aliena patreſcitatur. Ex iure autem poſituo non apparet textus, ex quo hæc inhabilitas colligatur. Ita p. 101. §. d. 4. de ſtat. Relig. par. 1. §. n. 4. Sanchez l. 6. Decal. c. 13. n. 2. Bellamira cap. Ex parte. n. 2. ac poſulando.

282
Fateor communem esse primam sententiam, sed secundam veriorē esse affi. mo. Veram enim non est, verbum. Non potest sepe inducere in apacitatem in actu; sed solum quando ipsa n. actam afficit. Vt si lex diceret: non potest talis actus esse. Secus vero quando personam operantem alias habilem facit, ut in present. Nam in c. 2. de testam. in 6. v. r. b. Non potest in prohibetur Religiosis esse testamentorum executores, & tamen Sanchez cap. 1. 1. num. 44. plures referens firmat validam esse executionem absque superioris licentia factam. Ergo ex verbo. Non potest desinitur efficax argumentum hanc irrogationem adstruendi: adverti autem nisi à parte contraria excipiat, quia ea exceptio legitima est, debet que à iudice admitti, vtpote legi conformis: vnde ea facta, censendus est Religiosus à iudiciali advocacione, ac procuracione iure ipso repulsus.

fiat contra formam & solemnitate à lege præscriptam. Ita Gregor. Lopez leg. 28 tit. 11. part. 5. Sanch. l. 6. Decal. c. 13. n. 48. Laym. l. 4. tra. 5. c. 11. n. 4.

Cum his opinor, indicans tamen, excipi debere, nisi superior Religioso interdicet, Tabellionatus usum, & de hoc interdictio p. opiner. bice constat. Nam hoc interdictum prohibitioni legis additum censetur esse actus irritatio, ne sit nulli animum, & inuale.

DVBIVM LXXII.

Religiosi testimonium præstitum in iudicio sine superioris licentia, estne validum?

286
Non est validum, quia eo ipso, quo Religiosus deponit absque sui superioris facultate, deponit coram non iudice; quia comparatione illius iudex non est: ergo illa depositio iudicialis valere non potest. Sic Angel. de Areco infir. de iure personar. in rub. num. 7. Angel. de Clausio sum. v. Test. 13. n. 4. Inclinat Felin. cap. cum nunciis, de test. num. 3.

Validum est, quia nullus est textus hanc depositionem infirmans. Ergo valida erit, etiam si illicitè facta. Ita Sanchez l. 6. Decal. num. 13. numer. 108. Abbas cap. cum nunciis, num. 4. de testib. Farinac. tract. de test. sub q. eo frion. 61. num. 154 Layman. l. 4. tract. 5. cap. 11. num. 3.

287
Probabilius existimo validam esse depositionem tamen coram iudice incompetenti. Nam incompetencia iudicis depositionem non reddit nullam, uti supponit Couar. l. 2. var. cap. 13. num. 7.

DVBIVM LXXI.

An nullum sit officium Tabellionis à Religioso sine licentia superioris exercitium?

283
Nullum est. Nullum est instrumentum à Religioso sine Abbatis licentia confectum, quia est adversus legem relatum in cap. sicut, ne clericis, vel Monachi, prohibere n. illius viam. Sic Couar. pract. 99. cap. 19. n. 8. Dec. us c. 2. de iudic. n. 8. alias 78.

284
Instrumentum confectum à Religioso sine superioris facultate validum est, quia nullus est textus irritans eius valorem. Nam textus in cap. sicut æque de clericis ac de Monachis loquitur, nullumque est inibi verbum irritacionem significans. Et in clericis, qui ante Clericatum Tabelliones erant, plurimi Doctores, quos refert, acquiritur Couar. citatus, defendunt, valida esse eorum instrumenta in Clericatu confecta. Neque ex eo, quod actus fiat contra legem, inferendum est, esse nullum, quia in iure requiritur, quod Esco. & Mená. Theol. Moral. Tom. VII.

CAPVT XI.

Circa actiones extraiudiciales Religiosus specialiter interdictas.

DVBIVM LXXIII.

Valida est acceptio, & executio testamenti à Religioso sine superioris licentia?

288
Primum actionem extraiudicialem prohibitam Religiosis absque eo. Nonnullarum superioris licentia executio. recolo circa nem ultimæ voluntatis enumerato, capit. Re executione Religiosus se und. de testam. in 6. Clemen. vlt. testamenti de testam. Interdicta itaque est Religioso Religioso susceptio, prohibita.